

K.V.O.O. – S.R.O.R.

Koninklijke Vereniging van
Oprustgestelde Officieren - Limburg

redactie@kvooolimburg.be
BE17 9731 8482 2521

**Kring
Limburg**
www.kvooolimburg.be

Jaargang 49
Maart April Mei 2024

Srt: Lambert SWENNEN, Poststraat 17, 3960 Bree, Tf: 089-86.74.28
VU: Michel THIELENS, H. Consciencelaan 1/107, 8660 De Panne, Tf: 0479-26.96.28

Inhoud

Voorzitterswoordje	1
Verslag vergadering	
22 Jan 2024	2
07 Mar 2024	3
Uitnodigingen	4
Voorbij activiteiten	
AV met banket	5
Voor U	7

Woordje van de voorzitter

Beste vrienden en vriendinnen,

De lente is in het land, toch volgens de kalender. Gelukkig liggen de donkere wintermaanden, al waren het dit keer, een korte maar hevige winterprik niet te na gesproken, hoofdzakelijk gure herfstmaanden, achter ons. Hopelijk doet de zon haar intrede en blijft de regen achterwege, want van deze laatste hebben we al meer dan genoeg gehad.

Onze klassieke winteractiviteiten, korps- en nieuwjaarsbanket gekoppeld aan de algemene vergadering, waren eens te meer, zowel wat betreft kwaliteit als deelname een succes.

Maar, na de voorbij, fijne binnen activiteiten kijken we toch ongeduldig uit naar het op til zijnde buiten gebeuren.

De eerste in de rij is een typische lente-activiteit. Wanneer kan je immers, beter de alom gekende en geroemde plantentuin van Meise bezoeken dan wanneer de bloemen in bloei staan? Jackie neemt ons dan ook op sleeptouw, in een voor elk van ons, ook voor degenen die minder tebeen zijn, aangepaste daguitstap op 23 april. Dit wordt zonder twijfel een top-gebeuren, zeker als ook de zon van de partij zal zijn. Ze werd besteld...hopelijk houdt ze zich aan de gemaakte afspraak.

In juni wagen we ons, na enkele jaren, onder andere door corona gedwongen onderbreking, weer aan een meerdaagse reis. Onder de kundige leiding van Leon en Jackie trekken we naar Normandië. Neen, het wordt geen louter bezoek aan het oorlogsverleden, al komt dat onvermijdelijk ook aan bod. Leon heeft samen met Jackie, gezorgd voor een zeer afwisselend programma, waarin iedereen zijn gading zal vinden. Vanzelfsprekend werd ook voor deze activiteit mooi en zonnig weer besteld.

Het zal jullie ongetwijfeld opgevallen zijn dat ik onze Willy nog niet vermeld heb. Hélaas heeft de tand des tijds ook vat gekregen op hem. Hij sukkelt in die mate met zijn gezondheid dat hij een stap terug dient te zetten of zoals hij het zelf stelde: "Mijn houdbaarheidsdatum als bestuurslid is overschreden". Wij danken Willy voor zijn inzet en gedrevenheid bij de talrijke organisaties die hij voor ons realiseerde. Vanzelfsprekend zal hij ons verder bijstaan met zijn goede raad.

Tot slot, ik weet het, het is nog niet voor onmiddellijk, maar toch, kondigen we bij deze onze jaarlijkse Braai, op 21 juli aan, zodat iedereen, deze niet te missen activiteit, in zijn ongetwijfeld drukke kalender, kan inplannen. Rita en ik wensen jullie een fijn Paasfeest en hopelijk tot weldra.

Groetjes, Benny Croes

Verslag bestuursvergadering KVOO Limburg

22 Jan 2024

Provincie Commando

1. **Aanwezigheden:** iedereen aanwezig
2. **Verslag vorige vergadering van 27 Nov 2023:** geen opmerkingen
3. **Inkomende post:** bedankbrief koningshuis n.a.v. Koningsdag.
4. **Kasverslag door Leon:** inclusief de subsidies van SROR-KVOO noteren we toch een achteruitgang van enkele honderden euro's meestal te wijten aan tussenkomsten van de kas bij activiteiten.
5. **Ziekenboeg:** LtGen Schoups kampt met ziekte. Willy verghote heeft ook medische problemen maar blijft zoveel mogelijk actief.
6. **Evaluatie voorbij activiteiten:**
 - a. De bowlingavond in Diepenbeek, voorzien op 20 december, werd afgelast wegens het niet bereiken van het vereist aantal deelnemers (13)
 - b. 07 januari 2024: nieuwjaarsbrunch KVEO in Urmond (NL, 8 deel nemers) zeer uitgebreid buffet op basis van zelfbediening samen met ander cliënteel (goedkoop maar deze formule is voorlopig niet aan de orde in onze kring)
7. **Geplande activiteiten :** (Willy, Jackie)
 - a. 09 februari 2024: nieuwjaarsbanket/algemene vergadering in 't Krekelhof te Hasselt. Alle bestuursleden kennen hun inbreng. (Geert bekijkt of hij nog menu's kan maken. Lambert brengt de wimpels mee).
 - b. 23 april 2024: bezoek aan de in bloei staande plantentuin in Meise (Jackie). Er zijn minimum 25 deelnemers vereist
 - c. 13-18 juni: meerdaagse reis Normandië (Leon-Jackie)
 - d. 21 juli: barbecue in Orshof: Leon neemt contact
 - e. 12 september: bowling, waarschijnlijk met de kring Leuven (Willy)
 - f. Oktober 2024: suikerfabriek in Tienen (Willy, Jackie)
 - g. Bezoek aan de Achelse kluis ook behoort in de toekomst tot de mogelijkheden
8. **Nieuws KVOO-nationaal (Vz):** nihil
9. **Eigen website:** nihil
10. **Nieuwsbrief:** zoals de IB Nationaal zal voortaan nog driemaandelijks verschijnen in maart, juni, september en december
11. **Varia:**
 - a. Voorzitter:
 - i. annulering deelneming activiteiten: hoe dichterbij de datum van de activiteit hoe kleiner de kans dat de deelnamekost wordt terugbetaald in geval van ziekte of ander plots belet. Leon onderhandelt met de uitbaters of een terugbetaling nog mogelijk is. De uiterste datum voor inschrijving activiteiten is om praktische redenen best twee weken op voorhand
 - ii. AV van 09 Feb 2024: de voorzitter overloopt het draaiboek

- iii. Nationale dag 2025 op 07 oktober 2025: Jackie, Willy en Luc tasten de mogelijkheden af qua lokaliteit (Genk), bereikbaarheid met openbaar vervoer, cateringmogelijkheden, academisch gedeelte. Grote verplaatsingen zijn te vermijden. De secretaris houdt een draaiboek bij van de ontwikkeling van de opbouw
 - iv. Willy-Jackie: planning tweede semester 2024, zie Par 7
 - v. Leon, uitslag Ctl boekhouding. De uitslag van de controle boekhouding door commissarissen André Wouters en Robert Bomans was positief
 - vi. Lambert : Sit lidgelden : er moeten nog 31 leden hun lidgeld betalen, betrokkenen krijgen nog deze maand een rappel
 - vii. Jackie vraagt nog eens een inspanning van iedereen om nieuwe leden te werven via kennissen, oude wapenbroeders, oude kameraden uit de KMS of OltVbSchool
12. **Volgende vergadering:** donderdag 07 maart (de vergaderingen gaan voortaan door op donderdag, niet meer op maandag)

Lambert Swennen, secretaris

Verslag bestuursvergadering KVOO Limburg

07 Mar 2024

Provincie Commando

1. **Aanwezigheden:** Geert Stevens heeft zich verontschuldigd
2. **Verslag vorige vergadering van 22 januari 2024:** geen opmerkingen
3. **Inkomende post:** schriftelijke toelating om te mogen vergaderen in het Provinciecommando
4. **Kasverslag door Leon:** gezien er nog altijd lidgelden betaald worden en betalingen voor de plantentuin Meise en de reis naar Normandië binnenlopen krijgen we een virtuele kassituatie. Als we deze sommen wegfilteren blijft er nog een gezonde kassituatie over.
5. **Ziekenboeg:** Frans Boons sukkel met zijn gezondheid. Luc Van Camp zal hem een bezoek brengen
6. **Evaluatie voorbije activiteiten:**
09 februari 2024: nieuwjaarsbanket en Algemene Vergadering in het Krekelhof te Hasselt-Kuringen: in alle geledingen een groot succes
7. **Geplande activiteiten :** (Willy, Jackie)
 - a. 23 april 2024: bezoek aan de in bloei staande plantentuin in Meise (Jackie). We halen gemakkelijk het minimum deelnemersaantal
 - b. 13-18 juni: meerdaagse reis Normandië (Leon-Jackie): het minimum deelnemersaantal wordt juist bereikt o.a. door de deelname van "derden"
 - c. 21 juli: barbecue in Orshof, Leon neemt contact om het uur van aanvang wat te vervroegen op vraag van sommige leden
 - d. 12 september: bowling, waarschijnlijk met de kring Leuven: Willy en Jackie coördineren met de kring Leuven voor eventuele deelname. Hun deelname moet nog bevestigd worden.
 - e. oktober2024: suikerfabriek in Tienen: Willy en Jackie onderhandelen. Een bezoek aan de Achelse kluis behoort in de toekomst tot de mogelijkheden. Geert is gids ter plaatse en zorgt desgevallend voor programma en eten na het bezoek
8. **Eigen website:** nihil
9. **Varia**

- a. **betaling lidgelden, ledenaantal** (Vz, Srt): 95 leden hebben hun lidgeld betaald, waarvan 16 dames/weduwen. Vier vroegere leden hebben na een tweede rappel nog altijd niet gereageerd.
- b. **secretaris:** -hoe zit het met eventueel lidmaatschap van ex-politiecommissarissen?
Antwoord: gepensioneerde politiecommissarissen kunnen indien gewenst geassocieerd lid worden
- c. lidmaatschap: mevrouw Toremans Urbania woont nu bij haar dochter Sonja in Zonhoven, blijft lid en ontvangt de NB op papier.
- d. **Ontslag bestuurslid Willy Verghote:** Willy kent verschillende medische problemen en vindt dat na 10 jaren als bestuurslid en organisator van activiteiten zijn "houdbaarheidsdatum" verstreken is. Hij wenst ontslag te nemen als effectief bestuurslid maar blijft ter beschikking als consultant. De voorzitter bedankt hem voor al het geleverde werk

10. Volgende vergadering: 30 mei 2024

Lambert Swennen, secretaris

Het bestuur

Uitnodigingen

Door het verschuiven van publicatie van het NB en het inperken tot 4 edities per jaar, hetgeen redelijk verantwoord is (volgens het bestuur en de redactie), impliceert dit wel dat de termijnen tussen uitnodigingen en activiteiten vaak moeilijk haalbaar zijn. Daardoor zal het bestuur en de projectofficier vaker teruggrijpen naar afzonderlijke webberichten en invitaties. Wij verontschuldigen ons moest er hierdoor af en toe iets fout lopen en hopen dat onze leden door onderlinge contacten elkaar ondersteunen.

Op dit ogenblik zijn er twee activiteiten die jullie aandacht vragen:

- Het bezoek aan de plantentuin MEISE, 23 april, door Jackie. Hiervoor zijn de inschrijvingen reeds afgesloten.
- Onze braai, 21 juli, in het ORSHOF, Neerglabbeek, door Leon. Uitnodiging is nog in ontwikkeling en wordt zo snel mogelijk verspreid.

VERSLAG VAN ONZE ACTIVITEITEN

Verslag Algemene Vergadering KVOO-Limburg van 09 februari 2024

Krekelhof te Hasselt-Kuringen

Inleiding: tijdens de voorafgaande receptie heet de voorzitter iedereen welkom en herinnert eraan dat wij de grootste kring van KVOO-SROR zijn. Hij verontschuldigt bestuurslid Willy Verghote die om medische redenen niet aanwezig kan zijn. Vervolgens stelt hij aanwezig nieuw lid Cdt VI b.d. De Petter Marcel voor en vraagt een minuut stilte ter nagedachtenis aan de overleden leden in 2023. Hij kondigt tenslotte de nationale dag aan op 07 oktober 2025, te organiseren door onze kring die dan ook 50 jaar bestaat. Het scenario zal zich waarschijnlijk afspelen in de omgeving van het vroegere mijnwezen in centraal Limburg.

De secretaris

- Ledenbestand
 - Nieuwe leden: Cdt b.d. Dirikx Jaak, Cdt VI b.d. De Petter Marcel, mevr. Corten Yvette (geassocieerd lid), mevr Huyghe Mireille (wed. Cdt Heulsen), Ere Kol Bruyninckx Paul, Kol SBH b.d. Verdonck Luc
 - Overleden leden: Kol b.d. van Kerkhoven André, Cdt b.d. Geens Jan, Cdt b.d. Louwagie Jacques
 - Actieve leden: totaal: 104 waarvan dames/weduwen: 17
- Activiteiten 2023
 - 07 Jan Nieuwjaarbrunch KVEO (NL) te Kerkrade (10)
 - 12 Feb AV + brunch in 't Krekelhof te Hasselt (62)
 - 27 Apr Vlasmuseum Klundert (NL, 36)
 - 30 Mei Liberation Garden te Leopoldsburg (19)
 - 21 Jul Braai in Orshof te Oudsbergen (39)
 - 14 Sep Duitstalig Parlement te Eupen en brouwerij Val-Dieu (28)
 - 16 Sep Voordracht (KVEO) over NAVO - HQ JFC Brunssum te Roermond-Herten (4)
 - 17 Okt Nationale dag te Luik (24)
 - 15 Nov Korpsmaaltijd in 't Krekelhof te Hasselt (59)
 - 20 Dec Bowling Diepenbeek, geannuleerd omwille te weinig inschrijvingen (13)

Financieel verslag boekjaar 2023

- Leon overloopt het financieel boekjaar 2023 en geeft een overzicht van de ontvangsten en uitgaven. Ondanks de nationale financiële steun van € 1500,00 kijken we tegen een debetsaldo van € 381,50 aan, voornamelijk te wijten aan tussenkomsten voor onze activiteiten. De begroting voor 2025 is sluitend.
- André Wouters die samen met Bob Bomans de financiële boekhouding controleerde kon ons meedelen dat de uitslag zeer positief was waarna de penningmeester en bestuursleden een verslag à décharge kregen.

Projectbeheerder

Jackie licht het programma van 2024 toe

- 09 Feb: NJ-receptie/banket/AV
- 23 Apr: dagexcursie MEISE plantentuin met lunch en namiddag-koffiepauze
- 13 tot 18 Jun: Meerdaagse reis NORMANDIE
- 21 Jul: braai/BBQ in Orshof te Neerglabbeek (Oudsbergen)
- 12 Sep: bowling wedstrijd te Diepenbeek; KVOO Limburg versus KVOO Leuven
- xx Okt: daguitstap naar de regio TIENEN met o.a. een bezoek aan de suikerfabriek
- medio Nov: korpsmaaltijd in Krekelshof te Kuringen
- **2025 wordt ons jubileumjaar** (50 jaar KVOO Limburg). Op 07 Okt 25 zullen wij dan de nationale Dag KVOO organiseren, in principe te C-Mine in Genk.

Na de algemene vergadering mochten wij genieten van een door iedereen gewaardeerd banket in 't Krekelhof te Hasselt-Kuringen.

Lambert Swennen, secretaris

BELGIË'S 'TIENDE PROVINCIE'

Als militair zouden we direct terugdenken aan onze tijd in Duitsland, maar dit is een ander verhaal.

In de jaren 1860 begon in het tsarenrijk, waar ook een groot stuk van het huidige Oekraïne toe behoorde, een nieuwe industrialiseringsgolf die gericht was op de expansie van de zware industrie en de grootschalige maakindustrie in de steden, en op de uitbreiding van het spoor netwerk. Om de eigen opkomende industrie een duw in de rug te geven voerde de Russische overheid vanaf 1868 een erg protectionistische politiek. Tegelijkertijd besteedde zij de industriële ontwikkeling en de mijnbouw die de brandstof ervoor moest leveren voor geen klein deel uit aan bedrijven en kapitaalinvesteerders uit Groot-Brittannië, België, Frankrijk en Duitsland – West-Europese industrielanden die ervaring hadden met zware industrialisering op basis van steenkool.

Nieuw economisch élan

België en zijn investeerders stonden in Sint-Petersburg op een goed blaadje. Het land was toen niet alleen één van de leidende mondiale industriemachten en een industrie pionier op het Europese vasteland. Het voerde internationaal sinds 1839 ook een neutraliteitspolitiek, in tegenstelling tot Groot-Brittannië waar Rusland gedurende de tweede helft van de negentiende eeuw bij wijlen erg gespannen relaties mee had, zoals tijdens de Krimoorlog (1853-1856) en tijdens de ware 'Koude Oorlog avant-la-lettre' in Centraal-Azië (1873-1885). Omgekeerd was België net als de rest van West- en Centraal-Europa jarenlang getroffen geweest door de economische depressie van 1873. De nieuwe afzetmarkten en de industriële aspiraties in het gigantische tsarenrijk vormden een gedroomde kans om de gehavende economie en gefrustreerde financiële plannen een nieuw élan te geven.

Aanvankelijk trokken investeerders en ondernemers uit België vooral naar de streek rond Sint-Petersburg en naar de Baltische provincies met hun havens, scheepswerven en hun stevige vraag naar allerlei onderdelen en machines. Maar vanaf de jaren 1880 verschoof het zwaartepunt van de Belgische aanwezigheid en activiteit naar de provincie Jekaterinoslav, in het zuidoosten van wat nu Oekraïne is. Eén van de eerste grote implantaties in het gebied waar Belgische kapitaalinvesteerders en technici een sleutelrol in speelden, was de bouw van de Brjansk-staalfabriek in de buurt van de provinciehoofdstad Jekaterinoslav in 1885-1887. Eén landstreek in het oosten van de provincie, een regio die Donbass ging heten, oefende weldra echter bijzondere aantrekkingskracht uit op de Belgen.

Zwarte goudkoorts

Van de 227 gekende Belgische bedrijven of bedrijven die in meerderheid in Belgische handen waren, die tussen 1880 en 1914 in het tsarenrijk waren gevestigd, waren er 133 in de Donbass-regio actief. De reden: steenkool, dé energiebron van de industrialisering vòòr de opkomst van petroleum. Onder meer door de snelle uitbreiding van het imperiale spoor netwerk – had het tsarenrijk in 1861 zo'n 1.600 kilometer ijzeren weg, dan was dat in 1900 ongeveer 53.200 – steeg de vraag naar steenkool als brandstof voor de staalovens en voor de treinen spectaculair. Bedroeg de steenkoolproductie in Donbass in 1870 circa 250.000 ton, dan was dat in 1900 elf miljoen ton, of twee-derden van de steenkoolproductie van het rijk.

Van de naar schatting 831 miljoen goudfrank aan Belgisch kapitaal in Rusland tegen het jaar 1900, zat 500 miljoen in Donbass. Dat maakte van België – of minstens van kapitaalgroepen en firma's uit het land – veruit de grootste investeerder in die specifieke landstreek, nog vòòr Frankrijk met 275 miljoen, Groot-Brittannië met 34 miljoen en Duitsland met 29 miljoen goudfranken aan kapitaal. Omwille van de protectionistische economische politiek en de hoge importtarieven was het voor Belgische industriëlen veel voordeliger om ter plaatse vestigingen en fabrieken op te zetten dan vanuit België naar Rusland te importeren.

De Belgische aanwezigheid in Donbass werd bijzonder sterk in de steenkoolwinning, metallurgie en de machinebouw. In 1899 waren 17 grote steenkool- en ijzerertsminen en 38 metaalfabrieken in dit gebied eigendom van Belgische firma's en geleid door Belgische directies. En in het jaar 1900 was de helft van het buitenlands kapitaal in de steenkoolindustrie en metallurgie en twee-derden van dat in de machinebouwsector in de regio Belgisch. Andere branches waar de Belgen in het zuidoosten van Oekraïne erg actief in waren, waren chemie – twee-derden van de soda en van het steenzout in het rijk werd hier geproduceerd – en de glasindustrie.

Russische obligaties

Grote Russisch-Belgische metallurgie- en mijnbouwconsortia zoals de in 1886 opgerichte Société Métallurgique dnieproviennne du Midi de la Russie en de in 1895 gevormde Société Métallurgique russo-belge beheerden in Donbass duizenden hectaren concessiegebieden en profiteerden van toelagen en gewaarborgde bestellingen van de Russische overheid. De waarde van hun aandelen op de beurs explodeerde. Zogenaamde emprunts russes, Russische obligaties, werden in België een gegeerde belegging, niet alleen bij de bemiddelde burgerij maar ook onder de middenklassen en kleinburgerij.

Kantoren, voorman- en klerkenwoningen en aangelanden van de in 1895 gebouwde Russisch-Belgische Petrovski-metaalfabriek in Jenakiëvo, in de buurt van het huidige Donetsk, omstreeks 1910. Een groot deel van de Belgische kolonie in het huidige Oekraïne leefde in het district Bachmoet waar onder meer deze fabriek gesitueerd was.

De Belgische aanwezigheid manifesteerde zich niet alleen in de vorm van kapitaal en investeringen, maar ook letterlijk, fysiek. Tussen 1896 en 1900 trokken meer dan tienduizend Belgen naar het tsarenrijk. In 1910 zou hun aantal er volgens sommige historici meer dan het dubbele bedragen. De grootste groep leefde en werkte in de industrieregio Donbass. Als men Frankrijk en andere buurlanden van België niet meerekent, had die landstreek toen wereldwijd de grootste populatie geëxpatrieerde Belgen, na die in de VS en die in Argentinië dat in de jaren 1880 een populaire bestemming voor emigranten uit zuidelijk België was. Het aantal Belgen in het Oekraïense

zuidoosten was ook véél groter dan dat in Kongo-Vrijstaat, het toenmalige privéwingewest van de Belgische koning Leopold II, waar eigenlijk maar weinig Belgen leefden.

Belgische cités in de steppe

Het verklaart waarom Donbass in die dagen wel eens de bijnaam ‘België’s tiende provincie’ – het land had er toen negen – kreeg. Onder de Belgen die naar de Europese oostrand trokken zaten echter niet alleen kaderleden, ingenieurs, bankiers en kommersanten, dus mensen uit de burgerij en de nieuwe adel. Zo’n driekwart waren geschoolde arbeiders, vaklieden, voormannen en klerken die de plaatselijke Russische en Oekraïense arbeiders en bedienden in dit oorspronkelijk dunbevolkte steppegebied moesten opleiden en superviseren, en installaties en infrastructuur moesten opzetten.

Obligatie van de Société Métallurgique russo-belge uit 1898.

De grote meerderheid kwam uit zuidelijk België, meer bepaald uit de Luikse staalbekkens, uit de Borinage en andere Henegouwse steenkoolgebieden, en uit het Brabantse Eigenbrakel. Ook al trokken velen oostwaarts toen België in 1892 nog maar eens getroffen was door een economisch-financiële crisis, dit waren geen haveloze paupers of lompenproletariaat waar men in België absoluut van af wilde. Het waren mensen die op het thuisfront tot een elite onder de arbeiders behoorden. Hun aanwezigheid in het Oekraïense zuidoosten was niet bedoeld als

definitieve migratie en kolonisering, maar als uitzending op tijdelijke contracten. Sommigen bleven minder dan een jaar, anderen meer dan vijftien. Er zaten ook talrijke gezinnen bij.

In sommige fabrieken in Donbass kon een geschoolde Belgische metaal- en glasarbeider of een vakman in 1898 tot het vijfvoudige verdienen van zijn Russische of Oekraïense confrater. Naast goede lonen kregen zij toegang tot bedrijfsklinieken, scholen voor de kinderen die waren meegekomen, en ontspanningsfaciliteiten. De Belgen in Donbass woonden in aparte, speciaal gebouwde wijken waar de sociale segregatie uit het moederland werd doorgezet: villa's en luxepensions voor de kaderleden en ingenieurs, woonkazernes en cités voor de arbeiders, een tussenvorm voor de voormannen, technici en klerken. Hier en daar bestaan die gebouwen, die veelal waren opgetrokken in baksteen en in een architectuurstijl die was gekopieerd uit de Belgische industriegewesten, nog steeds.

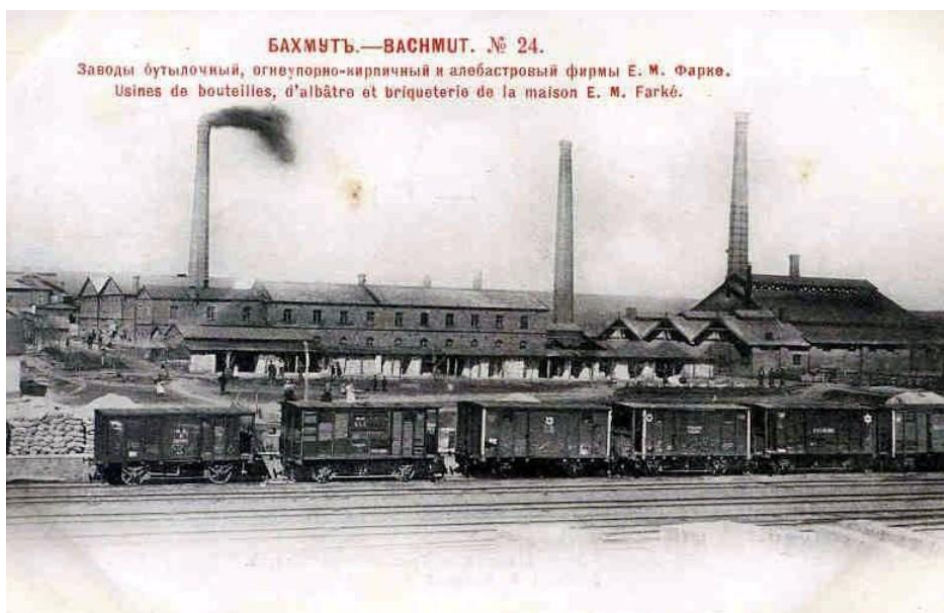
De erg frappante Belgische en andere West-Europese aanwezigheid, zowel financieel als fysiek, in Donbass toont de gespletenheid van het late tsarenrijk waarin een groot deel van de regio's en samenlevingen traditionalistisch en zelfvoorzienend waren, en andere regio's en maatschappelijke geledingen volledig geïntegreerd waren in de wereldeconomie en de toenmalige hoog-kapitalistische mondialisering. De sociale spanningen die de industrialisering en verstedelijking hadden meegebracht vertaalden zich steeds meer in sociale onrust en in xenofobie, niet alleen onder de plaatselijke arbeidersbevolking maar ook onder de lokale autoriteiten.

De crisis van 1900-1901 en het inzakken van de staalprijzen en van de beurswaarde door overproductie zetten al een eerste domper op de euforie. Ongeveer een derde van de Belgische bedrijven in het Oekraïense zuidoosten hielden het voor bekeken of werden overgenomen door hun Franse, Belgische en andere concurrenten. In Russische economische kringen vond de idee dat men de controle over de economie van het moederland moest terugnemen en dat buitenlanders maar eens moesten wijken voor Russische kaders en

investeerders, steeds meer gehoor. Aan de basis keerde stakingsoproer zich soms tegen de wijken en andere symbolen van de aanwezigheid van West-Europeanen, Belgen inclusief. In oktober van het revolutiejaar 1905 werd bijvoorbeeld het Belgische consulaat in Jekaterinoslav vernield.

Uittocht uit Donbass

Er braken weer betere tijden aan met het economische herstel vanaf 1907 en de duidelijke verbetering van de lonen en arbeidsomstandigheden die de lokale arbeidersbeweging had kunnen bekomen, tot het uitbreken van de oorlog in Europa en de Duitse inval en bezetting van België in de zomer van 1914 écht het einde inluidde. België en Rusland stonden in de oorlog aan dezelfde kant. Het draaiende houden van de industrieën was van levensbelang. Duitse bedrijven en bedrijven waar Duits kapitaal in zat—wat niet zelden het geval was met Belgische bedrijven door de erg complexe en schimmige kapitaalconstructies—werden genationaliseerd. Russen, Fransen en Belgen vervingen de Duitse kaders en technici die in 1914 waren uitgewezen of gearresteerd. In de plaats van de arbeiders die gemobiliseerd waren in het leger van de tsaar kwamen inheemse arbeidsbataljons uit de Kaukasische en Centraal-Aziatische provincies en Oostenrijks-Hongaarse en Ottomaanse krijgsgevangenen.

Flessen- en albastfabrieken en steenbakkerijen Farké' in Bachmoet, tussen Donetsk en Loegansk. De aanwezigheid van mijnschachten en metaalindustrie trok ook een waaier aan toeleveringsbedrijven aan.

Het doek over de episode van België's 'tiende provincie' viel voorgoed met de afzetting van de tsaar in februari 1917, de bolsjewistische coup in oktober en met de burgeroorlog die erop volgde. Oekraïne werd voor het eerst kort een onafhankelijke republiek. Donbass bleef tot in het najaar van 1921 een frontgebied en

twistappel tussen de Oekraïense nationalistenvan, de sovjet-machthebbers en het rode leger, anarchistische groepen, de tsaristische witte legers en kozakken die allemaal stukken van de regio innamen en dan weer kwijtspeelden. Omdat de toestand te chaotisch en gevaarlijk was geworden, werden de Belgen die nog in het gebied zaten vanaf het voorjaar van 1918 geëvacueerd. De laatste ingenieurs, technici en diplomaten vertrokken in de herfst van 1919 per schip over de Zwarte Zee.

De Belgische bedrijven en infrastructuur werden genaast nadat de sovjets Donbass in handen kregen. In België zouden belangenverenigingen van gedupeerden nog vele jaren tevergeefs proberen om daar compensatie voor te krijgen van de Sovjet-Unie. Dra kwam nog een andere uittocht op gang, die van de zogeheten 'witte Russen'. Die mensen, niet te verwarren met 'Witrusse', waren aanhangers van het oude tsaristische bewind en vele anderen die niet onder het nieuwe sovjet-bewind wilden leven en naar het buitenland vluchtten. Een aantal trokken naar België, en sommige families vestigden zich in Luik, dat zij kenden uit de hoogdagen van de Belgische aanwezigheid in Oekraïne. Ze richtten er een orthodoxe parochie op die nog altijd bestaat.

Bron: Bruno De Cordier - Hoofddocent aan de Universiteit Gent